דגל מחנה אפרים — חקת

זאת חוקת התורה ותרגומו דא גזירת אורייתא י"ל בזה לפענ"ד בדרך רמז ע"ד שאמר התייר הגדול הרב המגיד מוה' דוב בער זללה"ה על פסוק ותגזור אומר ויקם כי האמירה של הצדיק הוא כורת ומכרית כל הקליפות ותגזור לשון כריתה כמו לגזור ים סוף לגזרים ויקם הוא ע"ד שאמר הכה"ג הרב מוה' יעקב יוסף הכהן ז"ל כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש וביאר כי הנחש היה לה ב' בחינות לאחד היה נושך ולאחד כשהיה מביט בה נתרפא וחי וכן ת"ח צריך שהיה לו ב' בחי' אלו לאחד הוא נושך ולאחד הוא נוטר לשון שמירה מכל דבר רע ויוכל לרפאות ולהחיות למי שהוא נושך והוא ע"ד שאמרתי ע"פ ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע עיין שם במקומו כי בהם בחר ה' לשרתו ולברך בשם ה' והוי ותגזור אומר ויקם היינו נוקם ונוטר תגזור בחי' נוקם ויקם הוא בחי' נוטר ששומר ומקים אותו מנפילתו. וזה י"ל הרמז במה שת"א זאת חוקת התורה דא גזירת אורייתא פי' הכריתה והמלחמה היא התורה שע"י התורה נכרתו כל הקליפות בשמים ובארץ והמשכיל יבין:

ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוך והביט אל נחש הנחושת וחי: י"ל בזה ע"ד ששמעתי מן הרב המגוח מוה' יעקב יוסף הכהן ז"ל מפולנאי על הגמרא כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח וביאר ז"ל כי הת"ח צריך שיהיה לו ב' בחינות היינו נוקם ונוטר נוטר לשון נטירה ושמירה שיוכל לשמור שלא יקרב שום דבר רע ח"ו וגם נוקם מן אויביו ושונאיו וזהו כנחש שהיה לו ג"כ ב' בחי' אלו ונשך הנחש זהו נוק' גם והביט אל נחש הנחושת וחי זהו בחי' נוטר ע"כ והנה האיר ה' את עיני בזה בדבריו הקדושים להבין הטעם לזה שצריך הת"ח שיהיה לו ב' בחי' הנ"ל ואמרתי שמוכרח הדבר אצל כל ת"ח שאי אפשר שלא יהי' לו ב' בחי' הנ"ל אם הוא ת"ח כי ת"ח הוא הדבוק בתורת ה' תורת אמת והתורה יש לה ב' בחי' הנ"ל כמאמר' ז"ל זכה נעשה לו סם חיים לא זכה וכו' היינו כשלומד התורה לשמה ומכבדה נעשה לו סם חיים ואם לאו ח"ו וכו' והת"ח שהוא דבוק לתורה ונעשה אחדות גמור עם התורה נעשה הוא בעצמו בבחי' הללו סם חיים למי שדבוק בו ומכבד אותו נעשה נוטר לשון שמירה כנ"ל מכל דבר רע שלא יקרב אליו ח"ו ובאם לאו הוא נוקם אף שאין כוונתו לכך ממילא הוא כך כמו התורה הנ"ל וכמאמרם ז"ל המבזה ת"ח אין רפואה למכתו ע"ש וזה י"ל הרמז זאת חוקת התורה היינו פרה אדומה היא חק של כל התורה כולה כי פרה יש לה ג"כ ב' בחי' הנ"ל וע"ד שאמרתי בימי חורפי טמא בכלי מתכות טהור בכלי חרש טמא בכלי חרש טהור בכלי מתכות ואמרתי בזה רמז כי יש נשמות ישראל המכונים בשם כלי חרש ויש שנקראים כלי מתכות ע"ד משל הכל היה מן העפר שכל דבר נעשה מן העפר ואדמה כלי חרש נעשה מן האדמה פשוטה וכלי מתכות שהם זהב וכסף ונחושת היא ג"כ מן האדמה אך ממקום שאור השמש או אור כוכבים מאיר יותר ויש מקומות שמגדלין כסף ויש שמגדלין זהב ויש שמגדלין אבנים טובות הכל כפי אשר יפה עשה השם יתברך בחכמתו הנפלאה וכך הוא בחי' נשמות ישראל יש שהם בחי' כלי חרש היינו אותם שאינם כ"כ משורש גדול ואינם מאירים כ"כ ויש שהם בחי' כלי מתכות היינו אותם שהם נשמו' קדושו' משור' גבוה מעל גבוה ומאירים יותר באור צח ומצוחצח וזהו שמרמז טמא בכ"ח וכו' היינו בחי' גדלות והרחבה הוא מזיק מאוד לנשמה אך יש נשמות גדולות ורמות שצריכי' הרחבה ביותר כדי שיהיה להם הרחבת הדעת ביותר שיוכל להתפשט ביותר ולא להיות בצמצום ע"כ צריכין הרחבה וגדלות וזהו טמא בכ"ח היינו לנשמות שהם מדריגות תחתונות הגדלות מזיק להם והוא טהור בכלי מתכות היינו שהם צריכין הרחבה וגדלות טהור בכ"ח היינו שבירתן שצריכין להיות נשברין ונכנעין מאוד וזהו טמא בכלי מתכות טמא לשון סתום היינו לנשמות גדולות הוא חסרון כשאין להם הרחבה שאור שלהם נסתם ואינו יכול להאיר בטוב מחמת שאין להם הרחבה כמו שהם צריכין וזהו ג"כ בחי' פרה אדומה שיש לה ג"כ ב' בחי' אלו שהיא מטהר טמאים ומטמא טהורים כנ"ל אותו שהוא טהור בטמאים היינו בנשמות קטנות הערך והוא מטהר אותם טמא בטהורים היינו בנשמות קדושות וטהורות הוא מסתים אור שלהן כנ"ל נמצא בחי' פרה הוא בחי' כל התורה כולה שבכל התורה הוא כך והבן ולכך שייך לומר זאת חוקת התורה ועתה נחזור לענייננו ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף שראיתי באיזה ספר שרף הוא ר"ת ששים רבוא פירושים וזהו עשה לך שרף דייקא כי משה ממש הוא התורה כמ"ש ותרא אותו כי טוב הוא ואין טוב אלא תורה ושים אותו על נס היינו שתכניס אותך בפירושים טובים וחסדים שיש בתורה ואז יהיה נס כי על ידי התורה ופירושים יכול ליעשות נס ולשנות הטבע הן לטב הן להיפוך ח"ו כפי אשר מכניס התורה בפירושי' אם טובים וחסדים או להיפוך ח"ו והנה כאן היה וידברו באלהים ובמשה אז היה מה שהיה והנה כתיב בתורה וינשכו העם וימותו ואח"כ כשאמרו חטאנו בה' ובך אז אמר הקב"ה עשה לך שרף ושים אותו על נס לשנות הטבע לטב והיה כל הנשוך והביט וחי וזהו נס מה שהיה ממית אותם הוא יחיה אותם ע"ד זכה נעשה לו סם חיים והנה יש בזה עוד דברים עמוקים ע"ד שאמר אא"ז זללה"ה נשיו הטו את לבבו וע"ד שאמרתי ואברהם זקן בא בימים וכו' וצריך התבוננת בדברם אלו כי הכותב א"א לפרש היטיב מחמת עומק המושג ויש בזה ח"ו לטעות והמש"י דברים טובים וניחומים ועמוקים:

על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה ודרשו חז"ל אהבה בסופה ע"ש י"ל בזה לפע"ד בדרך רמז ונקדים לבאר הפסוק ה' איש מלחמה ה' שמו ופירש"י בשמו הוא נלחם והוא פלאי ונראה לפי ענ"ד כי ידוע מה שכתוב בזוה"ק אורייתא ושמא דקוב"ה כולא חד וגם בגמרא איתא כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה הם והנה בשמות הקב"ה כביכול יש כמה בחינות בחי' חסר ובחי' גבורה וניצוח ובוודאי יש בתורה ג"כ ב' בחי' אלו כמאמרם זכה נעשה לו סם חיים וכו' וכן איש ישראל כשלומד התורה באמת ומקשר נשמתו בתורה ממש הנקראת אדם שמשם שורש נשמה ברמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת אזי ממילא יש לו ג"כ ב' בחי' הנ"ל להמית ולהחיות וכמו שאמרו בגמ' שמעו כי נגידים אדבר היינו דברי תורה נמשל לנגיד מה נגיד יש בו כדי להמית ולהחיות כך דברי תורה יש בהם להמית ולהחיות והיינו הת"ח יש בידו ע"י התורה להמית ולהחיות וכבר נזכר זה לעיל ובזה הוא מבואר מה שאמר הרב הקדוש מוה' יעקב יוסף הכהן ז"ל על הגמרא כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש וכו' וכבר נתבאר זה לעיל כי כמו הנחש שהיה ממית ומחיה כן הת"ח שיש בו כח אלוה וכח התורה ישנו באמרי פיו בתורה להמית ולהחיות ועל ידו הוא נלחם מלחמות ה' למי שצריך להמית וגם להיפוך למי שצריך להחיות הכל ע"י נעשה היינו ע"י התלמוד חכם בהתדבקו לתורת ה' יש לו ב' בחי' הנ"ל וזה יש לפרש הרמז בפסוק ע"כ יאמר בספר היינו על ידי האמירה בספר ואמירה רכה לשון חבה או לשון מחשבה כמו ויאמר המן בלבו והיינו ע"י האדם שעוסק בתורה לשמה בחיבה והתדבקות מחשבתו לתורה באמת על ידו נעשה מלחמות ה' וע"י לוחם ה' בשונאיו וזהו בשמו הוא נלחם היינו ע"י הת"ח שדבוק בתורה שהוא שמו של הקב"ה הקב"ה לוחם בשונאיו כנ"ל: ואת והב בסופה ועוד יש בו בחי' חסד ואהבה ג"כ והמ"י:

או יאמר ע"ד הנ"ל אך אין מדרש בלא חידוש ע"ד ה' איש מלחמה ה' שמו ופירש"י במה הוא נלחם בשמו הוא נלחם ויש להבין זה ע"פ דאיתא בתיקונים כי דהמע"ה לחם את גלית הפלשתי בסוד ק"ש ולקח ה' חלקי אבנים היינו ה' תיבות שמע ישראל ה' אלהינו ה' ושוי אותם בקירטא חדא היינו אחד ועשה יחוד קוב"ה ושכינתי' ובזה הרג את הפלשתי ע"כ ע"ש והוא אפשר כדאיתא שמשה הרג את המצרי ג"כ ברזא דיחודא דק"ש כמ"ש ויפן כה וכה הם כ"ה אתוון של פסוק שמע ישראל ע"ש וזהו וירא כי אין איש כדאיתא שצריך בשעה זו להפשי' מעליו כל הלבושין של מין אנושי וע"י היחוד נעשה ה' אחד ושמו אחד וזהו ה' איש מלחמה במה הוא נלחם ה' שמו היינו בשמו הוא נלחם ר"ל כשנעשה ה' אחד ושמו אחד ע"י היחוד אז הוא לוחם בשונאיו וידוע ספר גימ' שם וזה י"ל הרמז

בפסוק אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלהינו נזכיר בשם דייקא כנ"ל ושם גימ' ספר ויבואר זה לקמן וזהו הרמז במגילה ובבואה לפני המל' אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה וכו' והוא משולל הבנה עיין פי' רש"י ולפי דרכינו ניחא כי ספר גימ' שם והוא שאמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים לאבדם כמו שהיה אצל גלית הפלשתי שבשמו של הקב"ה היה לוחם דהמע"ה עמו וכן ג"כ כאן שבזה נלחם עם המן ונהפך מחשבתו הרעה לטוב' עלינו ויש להבין זה כי ידוע מי שעוסק בתורה לשמה מוחלין לו כל עוונותיו ותורה לשמה היינו לשם יחוד שכינתא לקוב"ה וע"י היחוד שעושה בעוסקו בתורה נמחלין לו כל עונותיו וממילא בטלין כל המקטריגים לעילא ומכ"ש לתתא כי המקטריגים דלעילא הם שורש לכל המלחמות שנתעורר על האדם הן ברוחניות הן בגשמיות כאשר שמעתי מפי הכה"ג ערים גדולות ובצורות בשמים פי' ערים לשון שונאים כמו ומלאו פני תבל ערים וכשיכבוש ערים גדולות אשר בשמי' ממילא יכבוש ערים גדולות ובצורות בארץ ג"כ והכל ע"י עסק התורה לשמה וזהו ואנחנו בשם ה' אלהינו נזכיר כי שם גימ' ספר והיינו ע"י שנזכיר בתורה שנקרא ספר כמ"ש ספר תולדות אדם מזה נלחם עם אויבינו כנ"ל וכן הוא ג"כ ע"י יחוד ק"ש כי הקורא שחרית וערבות כאלו קיים והגית בו יומם ולילה והיינו כי ק"ש הוא רזא דיחוד אלוהות והוא להאמין שהוא אחד ושמו מחד והוא בחי' אנכי ה' אלהיך שהוא שורש כל התורה כולה ולכן היה המלחמה על ידי יחוד ק"ש שהיא שורש התורה והיחוד קב"ה ושכינתי' כביכול ב"ה וב"ש לכן ויתיצב הפלשתי ארבעים יום ודרשו חז"ל כדי לבטל ק"ש וכו' ע"ש פי' כי זה מגמת כל הקליפות ר"ל לבטל היחוד ודהמע"ה הבין זאת וחיזק א"ע לעשות משם יחוד והיינו ממקום ובחי' שהיה שם אז כמו שאמר אא"ז וללה"ה ובקשתם משם את ה' אלהיכם וכו' משם דייקא פי' ממקום שהוא שם והבן ואיתא בתיקונים כי תורה שלא לשמה ח"ו לא סלקת לעילא וזהו אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם שלא נחשב לכלום וזה י"ל הרמז בפסוק על כן יאמר בספר פי' כשיהיה האמירה בספר והיינו שילמוד התורה לשמה ויהיה נחשב אמירה אז מלחמת ה' פי' עי"ז ילחום ה' עם שונאיו כנ"ל "את והב בסופה היינו ע"ד היחוד שבק"ש הם אותיות ואהבת שראשונים היו כורכין את שמע עם ואהבת והוא שדרשו חז"ל אהבה בסופה וע"ד עסק התורה הנ"ל י"ל ע"פ וימינו תחבקני: והנחלים ארנון פי' כל הנחלים ההולכים אל הים הם מלאים רינון ושמחה מצד סיבת היחוד: ואשד הנחלים פי' נעשה התחברות ויחוד בין הנחלים כי יש נחל מצד הימין ויש נחל מצד השמאל וכולם מתחברין בבחי' היסוד ודי בזה וע"ד היחוד של ק"ש והנחלים ארנון כי אותיות של יחודא דק"ש הם אותיות שמחה כדאיתא בזוה"ק שמע אחד ש"מ א"ח אותיות אשמח כמבואר במ"א ע"פ אנכי אשמח בה' ע"ש והמש"י:

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון אכלה ער מואב וכו': י"ל בזה בדרך רמז כי גלוי וידוע כי כל העולמות הם בסוד אדם והוא סוד המחשבה והדיבור והמעשה והכל הולך אחר החושב לכן בקרבנות היה סוד הפיגול לא ירצה ח"ו אם חשב במחשבה המפגלת וכבר מבואר במ"א החילוק בין עובד ה' לאשר לא עבדו דהיינו צדיקים ורשעים כי הרשעים מדבקין עצמם לגשמיות אותו דבר העוסקים בו כמו אכילה ושתיה ושאר גשמיות והצדיקים מדבקין עצמם לסוד המחשבה סוד אלוה שבקרבו והוא החיות שבתוך אותו הדבר ועיין בדרוש הלעיטני נא מן האדם האדם הזה שם הוא מבואר יותר לכן הצדיקים מעלים כל הדברים לשורשם לסוד אלוה והוא סוד המחשבה שבתוכו וזהו שמהפכים מד"הד שהוא סוד הצימצום למד"הר הוא סוד התפשטות הרחמים וחיות על ידי מחשבותיו הטהורים ולכן מגלה ועושה ה' ניסים לצדיקים כי מבחינתם הוא ענין הנס כי במחשבה הכל אחד ובמחשבה יוכל להשתנות מן הטבע כי שם הכל שוה ואין שם פירוד כלל רק הכל אחדות אחד והנה חז"ל דרשו חשבון לשון מחשבה ע"ש: וסיחון לשון דיבור כמאמרם ז"ל למה נקרא שמה סיחון ע"ש שיש לו שיחה נאה וזה גלוי לכל בעלי הדעת כי הדבור הוא בנוי ומשוכלל מן המחשבה וזהו בונה ירושלים ה' וזהו ג"כ וירפא את מזבח ה' ההרוס כדאיתא בתיקונים שע"י מעשים לא טובים ח"ו מהרסים את מזבח ה' וצדיקים במעשיהם הטובים בונים אותו ומכוונים אותו וזהו ריפוי שלו וזהו כי חולת אהבה אני והרופאי' הם הצדיקים והחכמים במעשיהם הטובים ובמחשבותם הזכה רופאים אותה ומקרבים אותה בנוי ומשוכלל ומעוטר לדודה אשר הוא צח ואדום וכו' וזה י"ל הרמז בפסוק על כן יאמרו המושלים ביצרם הם הצדיקים בואו חשבון היינו אומרים לכל הדברים כן שמעלים אותם לסוד המחשבה שהוא חשבון ועי"ז בונים הדיבור והמעשה של כל העולמות וזהו תבנה ותכונן עיר סיחון עיר היינו כמו עיר וקדיש כי לפעמי' נקראת בשם מלאך כמו המלאך הגואל וכו' גם לפעמים נקראת השכינה עיר מושב כשיש לה מוחין והבן: כי אש יצאה מחשבון היינו כי מסוד המחשבה שהיא בינה מתערין אש תגבורת הדינים ונמתקין ג"כ בשורשן ע"י אש התלהבות הש"י ב"ה שהוא אש אכלה אש כמ"ש אש לפניו תלך ומלהט סביב צריו כי משם החירות ועי"ז להבה מקרית סיחון היינו הוא השורש כי האש הוא השורש כמו גחלת ולהבה מתתא לעילא לכן להבה תלהט רשעים והבן כל זה וזהו אכלה ער מואב ער הוא לשון שונאים כמו ויהי עריך והיינו שאוכלת ומכלה שונאי אבינו שבשמים וזהו ער מואב והמש"י:

עוד ירמוז ע"ד שאמר הרב החסיד המוכיח מפולנאה ע"ה ע"פ ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו וכו' כענין שהיה אצל הרב בית יוסף שהיה מקשר עצמו בלימוד תורתו וע"י הלימוד נברא מלאך והוא היה מגיד לו כל הנעלמות לו רזין דאורייתא וזה יכול להיות בכל אדם ואדם כשמשתדל בעבודתו בשלימות המעשה והוא שביאר הפסוק מלאכיו היינו הצדיקים שנשלחים מעולם העליון גבורי כח היינו שמתגברים על יצרם כמו איזהו גבור וכו' עושי דברו היינו שפועלים מן הדבור שלהם לשמוע בקול דברו היינו שנעשה מלאך ומלמדו ושומע בקול דברו כנ"ל אצל ב"י: וזה י"ל שמרומז גם כן כאן בתורתינו הקדושה יאמרו המושלים היינו המושלים ביצרם כמאמר חז"ל בואו חשבון היינו שתמיד עושים חשבון לנפשם והם ממארי דחושבנא האיך הם עומדים ובאיזה בחינה ומה שתיקן בזה הרגע והוא ע"ד שכתוב בזו"הק זכה יתיר זוכה לנפש זכה יתיר וכו' היינו זכה לשון זיכוך וביורור כשמזכך עצמו יותר ויותר וחושב שעדיין לא יצא ידי חובתו ומתחזק בעבודתו תמיד תבנה ומכונן היינו יכול לבנות לעצמו ע"י מעשיו הטובים ולימוד תורתו: עיר היינו ע"ש עיר וקדיש פי' מלאך: סיחון היינו כמאמרם ז"ל למה נקרא שמה סיחון על שיש לו שיחה נאה והוא שמרמז עיר סיחון שיכול לבנות לעצמו מלאך לשיח ולדבר עמו כל צרכיו ולגלות לי' מסתוריו אמן כן יהי רצון:

עוד ירמוז על כן יאמרו המושלים בואו חשבון: דהנה לפעמים כתוב בכוונת איזה סוד בגימ' וכשאינו עולה התיבה להמספר ההוא אזי כתוב ע"ה ולפעמים עם האותיות וצריך להבין זה אך לפענ"ד נראה שהוא ע"ד שאומרים משל ולמה הוא כי האומר הוא מבין שא"א להם שיבינו אותו הדבר כך כ"א שיבין להם בדבר שרגילים בו ומתוכו יעמדו על הדבר ויכנס בלבם כן הוא הדבר הזה שבאמת האר"י ז"ל וכן כל הצדיקים שבדור הפותחים פתח בתורה הקדושה להבין איזה דבר ואומרים גימ' ע"ז הם הבינו ברוח קדשם שורש הדבר ההוא שיש באותו הדבר סוד ההוא אך להלביש הדבר לפני השומעים צריך שיאמר בענין גימטריא לכך אומר תמיד לפי מה שהוא עולה או עם התיבות והנקודות כדי להלביש הדברים שיוכלו להבינם שמרומז בו סוד זה. וזה י"ל שמרומז בפסוק כי כן הוא מספר סוד והוא שאמר על כן היינו על איזה סוד כשרוצים אנשי השם לגלות: יאמרו המושלים היינו אותם הדורשים התורה בבחי' משל כנ"ל בואו חשבון ר"ל שמביאים אותו אל חשבון וגימטריא כדי להבינם סוד הדבר ההוא איך שמרומז בו זה הסוד אבל באמת הם הבינו זה מהאור של הדבר עצמו שמאיר להם השם ב"ה בחסדו הגדול להבין שיש באותו דבר סוד ההוא והמש"י: